

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**

**JAHON TARIXI
O‘QUV DASTURI**

Bilim sohasi:	200 000 – San’at va gumanitar fanlar
Ta’lim sohasi:	220 000 – Gumanitar fanlar (tillardan tashqari)
Ta’lim yo‘nalishi:	60220300 – Tarix

Fan/modul kodi JT1128 ✓		O'quv yili 2025-2026 ✓	Semestr 3 ✓	ECTS - Kreditlar 6 ✓	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 6	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Jahon tarixi ✓	90 ✓		90 ✓	180 ✓
2.	I. Fanning mazmuni				
	Fanni o'qitishdan maqsad - jahon tarixining turli bosqichlarida ro'y bergan muhim voqealar va jarayonlarni, insoniyatning ko'p asrlik taraqqiyotiga katta ta'sir ko'rsatgan omillarni, tarixiy rivojlanish davomida turli mamlakatlar va mintaqalarga xos bo'lgan xususiyatlarni tasavvurlarni shakllantirishdan iborat. Fanning vazifasi – dunyoning turli chekkalarida ro'y bergan voqealar va jarayonlarning ko'p hollarda o'zaro bog'liqligini, tarixiy rivojlanishning barcha mamlakatlar uchun umumiy qonuniyatlar mavjudligini tadqiq etishdan iborat.				
	II. Nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)				
	III. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:				
	1-mavzu. O'rta asrlar tarixiga kirish. G'arbiy Yevropa va Sharqda feodal munosabatlarning paydo bo'lishi				
	O'rta asrlar tarixiga kirish. G'arbiy Evropa va Sharqda feodalizm sintezi va genezisi muammosi. Evropada feodalizmning genezis turlari. "Sharqiy feodalizm" va "Osiyo ishlab chiqarish usuli" muammosi. "O'rta asrlar" va "feodalizm" atamaları tushunchasi. Davriylashtirish muammolari. Manbalar va tarixshunoslik. Yer munosabatlari. Erkin dehqonlarning vayron bo'lishi. Yordamchi dehqonchilik. Ijara shakllari. Barbar qirolliklarining shakllanishi. G'arbiy Rim imperiyasining qulashi. German qabilalari. Franklar tomonidan Galliyani zabt etish.				
	2 mavzu. Franklar davlatida feodalizmning rivojlanishi				
	Franklar Merovinglar qirolligi. Franklar tomonidan nasroniylikni qabul qilish. Xristianlikni qabul qilish. "Salic Pravda"ga ko'ra franklarning ijtimoiy tuzilishi va iqtisodiy hayoti. Franklar davlatining hududiy o'sishi. Karl Martellning hukmronligi, Qisqa Pipin. Feodalizatsiya jarayonini tezlashtirish. Arablar bilan kurash. Karl Martellning foydali islohoti (715-741 yy.) va uning oqibatlari. Karolinglar sulolasining boshlanishi. Italiya va Reyndagi urushlar. Rim papalarining dunyoviy davlati – Avliyo Patrimoniyaning shakllanishi. Buyuk Karl (768 – 814 yy.). Feodal iyerarxiyasining paydo bo'lishi. Buyuk Karlning vorislari davrida imperiyaning qulashi. Verdin shartnomasi (843 y.).				

3 mavzu. IV-XI asrlarda Vizantiyada feodal munosabatlarning paydo bo'lishi va shakllanishi.

Vizantiya davlatining shakllanishi muammosi. Rim imperiyasining Sharqiy qismi va erta Vizantiya rivojlanishining xususiyatlari. Agrar tizim: yerga egalik, qullik. Hunarmandchilik va savdo. Davlat: imperator hokimiyati, Konstantinopol senati, byurokratiya, armiya. Cherkov va uning dastlabki Vizantiyaning davlat va jamoat hayotidagi o'rni. Yerga egalik qilish tabiatidagi o'zgarishlar. Davlat mulki. Erkin jamoaning parchalanish jarayonini tezlashtirish. X asrda agrar qonunchilik: uning sabablari, mohiyati va natijalari. O'rta va yirik yer egaligini mustahkamlash sabablari. IX asrning ikkinchi yarmidan boshlab Vizantiyada iqtisodiy yuksalish sabablari. "Eparx kitobi" ma'lumotlariga ko'ra shahar iqtisodiyoti. Vizantiya imperiyasidagi tovar-pul munosabatlari. Davlat boshqaruvidagi o'zgarishlar. IX-XI asrlarning ikkinchi yarmida Vizantiyaning bolgarlar va arablar bilan munosabatlari. Xristianlashtirish tashqi siyosat vositasi sifatida. Vizantiya va Rossiya. XI asrda mamlakat mudofaa qobiliyatining pasayishi. Vizantiyadagi siyosiy inqiroz va Makedoniya sulolasining tugashi. Saljuqiy va Norman turklari. 50-70-yillarda feodal guruhlarining hokimiyat uchun kurashi.

4 mavzu. Sosoniylar Eronida feodal munosabatlarning paydo bo'lishi va rivojlanishi

Mamlakat tarixini davriylashtirish. Eron ilk o'rta asrlarda. Sosoniylar davlatining shakllanishi. Ijtimoiy-siyosiy va ijtimoiy tizimning xususiyatlari. Zardushtiylik. III-V asrlarda Eronida diniy harakatlar. Xusrav I islohotlari. VII asrda davlatning tashqi siyosatini faollashtirish. Eron Arab xalifalari tarkibida. Islomning tarqalishi.

5 mavzu. Arab davlatining paydo bo'lishi va rivojlanishi

O'rta asr Arab tarixini davriylashtirish. Arabiston yarim orolining geografik joylashuvi va aholining ishg'ol qilinishi. Badaviylar ko'chmanchilari va vohalar aholisi. Ko'chmanchilarning qabila guruhlari, ularning ijtimoiy-siyosiy tuzilishi. Makka. Yasrib. "Solih" xalifalar va ular davrida arablarning fathlari (VII asrning 30-50-yillari). Har bir "Solih xalifalar" hukmronligining xususiyatlari. Ularning ichki siyosiy faoliyati va diniy faoliyati. Arablarni zabt etish sabablari. Vizantiyaga bostirib kirish va uning hududlarini bosib olish. Eronni zabt etish: bosqichlari, xususiyatlari, natijalari. Arablarning muvaffaqiyat sabablari.

Oxirgi "Solih xalifa" va Suriya gubernatori o'rtasidagi hokimiyat uchun kurash. Sunniylik va shi'yalik. 750 yilgacha xalifalar va musulmonlar jamoasi: ichki hayotdagi munosabatlar tamoyillari. Ummayadlar davrida arablarning fathlari. Islomlashtirish.

Islom Arab madaniyatining ma'naviy yadrosi sifatida. Ilk Islomda mafkuraviy-dogmatik kurash. Yo'nalishlar va mazhablararo harakatlar:

xarijiya, mutaziliya, siya, ismoiliya va boshqalar. O'rta asr sunniyligining inqirozi. IX-XI asrlardagi Musulmon Uyg'onish davri. Arxitektura sohasidagi yutuqlar. Mashhur masjidlar. Ta'lim: madrasalar, universitetlar va fan. Matematiklar, shifokorlar, astronomlarning yutuqlari. Ibn Sino. Arab faylasuflari. Ibn Rushd. She'riyat va Nasr. Arab-musulmon madaniyatining Yevropaga ta'siri.

6 mavzu. III-XIII asrlarda Xitoy

Xitoyning o'rta asrlar tarixini davriylashtirish. O'rta asrlarda Xitoyda qadimgi sivilizatsiyalar merosi. "Osmon mandati va osmon o'g'li" ta'limoti mamlakat davlat hayotining asosi sifatida. Dastlabki davlatlarning vazifalari. Ijro etuvchi hokimiyat tizimini shakllantirish. Imperator va byurokatiya. Amaldorlar saflarining paydo bo'lishi. Ma'muriy-hududiy bo'linish. Jamiatning an'anaviy tuzilishi. Davlat va jamoat. Konfutsiy va uning ta'limoti. Konfutsiy ijtimoiy munosabatlar tamoyillari. Xan davri va Xitoydagi siyosiy (sulolaviy) inqiroz mexanizmi. Ikkinchi Xan davlatining qulashi va uning oqibatlari. Uch Qirollik davri. Yozuvning erta paydo bo'lishi va uning xususiyatlari. Tipografiya. O'rta asrlarda Xitoyda ta'lim tizimi. Ilmiy darajalar. Tanlov imtihonlari. Davlat va ta'lim. Adabiyot. She'riyatning mashhurligi. Men Xaojan. Van Vey Tomonidan. Li Bo. Du Fu. Bo Juy I. Tan she'riyatining ahamiyati. Xalq nasrining namunalari. Tarixiy romanlar. O'rta asr Xitoyining me'morchiligi, rasmlari va amaliy san'ati.

Sun sulolasi hukmronligi. Sun davrining umumiy xususiyatlari. Birinchi Sun imperatorlarining ichki siyosati. XI asr islohotlar. Yintyandagi akademiya muxolifat kayfiyatining markazi. Li Gou va uning "davlatni boyitish, armiyani kuchaytirish va xalqni tinchlantirish rejasi". Van Anshi islohotchi sifatida. Islohotlarning ahamiyati.

7 mavzu. Hindiston o'rta asrlarda

Hindistonning o'rta asrlar tarixini davriylashtirish. Siyosiy tizimning xususiyatlari. Knyazliklarda hokimiyatni tashkil etish. O'rta asr kasta tizimining shakllanishi. Hind jamoatchiligi fenomeni. Rajput davlatlari. Janubiy Hindiston davlatlari. Xarshi shtati. Musulmonlarning Hindistonga kirib kelishi.

Musulmon bosqinlarining boshlanishi. Dehli sultonligining shakllanish sabablari. Fath usullari. Asosiy hukmdorlar. Xilji islohotlari. Tug'laklar. Sultonlikdagi agrar munosabatlar. Hindiston shaharlari. Xalq harakatlari. Vijayanagar imperiyasi. Hind ma'naviy va madaniy hayotining xususiyatlari.

8 mavzu. IX – XV asrlarda Germaniya

IX-X asrlarda Germaniyada feodallashtirish jarayonining xususiyatlari. IX asr oxirida nemis (Sharqiy Frank) Qirolligining ma'muriy-hududiy tuzilishi. X – XI asrlarning birinchi yarmida Germaniya qirollarining ijtimoiy qo'llab-quvvatlashi. X-XI asrlarda german tashqi siyosatining asosiy yo'nalishlari. "Sharqqa hujum": dastlabki bosqich. Markalar. Vengerlarga qarshi kurash.

Otton I va qirol hokimiyatini mustahkamlash. Otton I ning cherkov siyosati. Italiya kompaniyalarining sabablari. "Muqaddas Rim imperiyasi": ushbu siyosiy tuzilmaning tabiati. Italiyaning janubida Vizantiya bilan kurash. Genri II va nemis feodallariga imtiyozlar. Germaniyada feodallashtirish jarayonining tugashi. Qirollik va imperator hokimiyatining zaiflashishi omillari. Genrix IV. XI asrning ikkinchi yarmidagi siyosiy inqiroz. XIII asr boshlarida investitsiya uchun kurashning murosasiz yakunlanishi.

Feodal tuzum. Qishloq xo'jaligida ishlab chiqaruvchi kuchlarning rivojlanishi. Shaharlarning rivojlanishi. Nemis qishlog'idagi ijtimoiy munosabatlar. Hunarmandchilik. Savdo. Hududiy knyazliklar tuzimining shakllanishining sabablari va oqibatlari. Sharqda nemis mustamlakasi. Germaniya imperatorlarining Italiya siyosati. Hududiy knyazliklarning mustaqilligini kuchaytirish. XIV - XV asrlarda Germaniya. XIV - XV asrlarda shaharlarning rivojlanishi. XV asrda nemis nasroniyligi. Karl IV. XIV - XV asrlarda shaharlarda va dehqonlar orasida muxolifat harakati.

9 mavzu. IX – XI asrlarda Qadimgi Rus davlati

Erta feodal rus davlatining shakllanishi va uning rivojlanishi. VI-IX asrlarda rus davlatining shakllanishi holatlari. Sharqiy slavyan qabilalarini Kiev knyazligiga birlashtirish. Rossiya davlatining qo'shni slavyan davlatlari bilan iqtisodiy, siyosiy va madaniy aloqalari. Vizantiya bilan munosabatlar. Knyaz Svyatoslavning tashqi siyosati. Vladimir hukmronligi. Xristianlikni qabul qilish. Yaroslav donishmandning tashqi va ichki siyosati. Ijtimoiy-iqtisodiy vaziyat. Davlat tizimi. Ijtimoiy munosabatlar. Siyosiy parchalanishning shartlari. Madaniyatning rivojlanishi.

10 mavzu. XI – XV asrning birinchi yarmida Vizantiya

Vizantiya davlatining yangi yuksalishi. Iqtisodiy o'sish va siyosiy barqarorlashuv sabablari. Feodallashtirish jarayonini yakunlash. Shimoliy Italiya shaharlarining iqtisodiy kengayishi. XII asrning ikkinchi yarmida Vizantiya shaharlari iqtisodiyotining pasayishi sabablari. Mahalliy siyosiy tuzilishning xususiyatlari. XII asrda davlat markazlashuvining kuchayishi. Armiya va dengiz floti. XII asrning ikkinchi yarmida Vizantiya davlatining muvaffaqiyatsizliklari. XII asr oxiridagi ijtimoiy-siyosiy inqiroz. Salibchilar tomonidan Konstantinopolni bosib olish. Vizantiya davlatining tiklanishi. Paleologlar. XIII asrning ikkinchi yarmida Vizantiya mulki. Paleologlarning tashqi siyosatidagi g'arbiy yo'nalish. Usmonli turklari. "Bolqon uchburchagi". XIII-XIV asrlarda Serbiya va Bolgariya. Konstantinopolning qulashi. Vizantiya madaniyati.

11 mavzu. Salib yurishlari

Salib yurishlari holati va tabiati. Salib yurishlarining boshlanishi. Birinchi salib yurishi. Sharqdagi salibchilar davlati. Ikkinchi va uchinchi salib yurishlari. 1202-1204 yillarda salib yurishlari. Oxirgi salib yurishi. Salib yurishlarining oqibatlari va ahamiyati. Rim va Markaziy Osiyo o'rtasidagi

diplomatik aloqalar.

12 mavzu. XIII – XV asrlarda Mo'g'ul imperiyasi

XI-XIII asrlarda mo'g'ul qabilalari. Chingizxon va uning merosxo'rlarining fath yurishlari. Mo'g'ul imperiyasi. Ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlar. Feodal parchalanishi. O'rta Osiyo mo'g'ul davlati tarkibida. Mo'g'ul imperiyasining qulashi. Chingiziylar davlati. Xitoyning Yuan sulolasi. Oltin O'rda. Xulagular davlati. Chig'atoy ulusi.

13 mavzu. XII-XV asrlarda Rusda siyosiy va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish

Yaroslav donishmand vafotidan keyin Rossiya. Yaroslavichlar. Vladimir Monomax. Polovtsiyalik ko'chmanchilarga qarshi kurash. Feodal parchalanish davrida davlatning xususiyatlari. Feodal parchalanishining sabablari va ahamiyati. Yer egaligi va shaharlarning o'sishi. Xalq kuchlari. Siyosiy tizim. Boyarlar va knyazlarning huquqi. Tashqi dushmanlarga qarshi kurash. Feodal parchalanish davrida rus yerlari. Ijtimoiy-iqtisodiy tizimning rivojlanish xususiyatlari. Rostov-Suzdal yerlari. Qishloq xo'jaligi, hunarmandchilik, savdoni rivojlantirish. Feodal yerdan foydalanishni rivojlantirish. 1240-1242 yillardagi urush va ruslarning g'alabasi. Aleksandr Nevskiy. Mo'g'ullar bosqiniga qarshi kurash.

14 mavzu. XI – XVII asrlarda Eron

Eron Bag'dod xalifaligi qulashi paytida. Shaharlar, hunarmandchilik, savdo va qishloq xo'jaligi. Eron hududidagi amirliklar. Sharqiy Eron Saljuqiylar hukmronligi ostida. Ismoiliiylar davlati. Eron hududlarini turklar va mo'g'ullar tomonidan bosib olinishi va ularning Eron viloyatlarining rivojlanishiga ta'siri. Qozonxon islohotlari. XV asr oxirida Eronning tiklanishi. Safaviylar sulolasining hokimiyatga kelishi. Eron va O'rta Osiyo. Siyosiy, iqtisodiy va madaniy aloqalar.

Safaviylar davlatining ichki va tashqi siyosati. Ismoil Safaviy. Xalq harakati. Feodal yer egaligidagi o'zgarish. Abbos I islohotlari va ijtimoiy-iqtisodiy tizim. Qishloq xo'jaligi, shaharlar, hunarmandchilik, savdo. Tashqi savdo va tashqi aloqalar. YEvropaliklarning Eronga kirib borishi. XVI asr oxiri-XVII asr boshlarida xalq harakati.

15 mavzu. XIV – XVII asrlarda Xitoy

Mo'g'ullar tomonidan Xitoyni bosib olish. Mo'g'ullarning Xitoyni bosib olish bosqichlari. Xitoy mo'g'ullar sulolasi hukmronligi ostida. Xubilay. Mo'g'ullar hukmronligining tabiati. XIV asrda mo'g'ullarga qarshi kurash. Mo'g'ul Yuan sulolasining ag'darilishi. Xitoyni mo'g'ullardan ozod qilish. Ming sulolasi hukmronligi.

XVI – XVII asrlarda Agrar munosabatlardagi qarama-qarshiliklar va manfaatlar to'qnashuvi. Shaharlarda ishlab chiqarish va savdoni rivojlantirish. Xitoyning tashqi aloqalari va urushlari. Mustamlakachilarning Xitoyga kelishi.

Siyosiy kurash va islohotlar harakati. Islohotlar uchun xalq harakati. XVII asrdagi xalq harakati va dehqon urushi. Bilim va madaniyatni rivojlantirish. Markaziy Osiyo bilan aloqalar.

16 mavzu. XI-XV yillarda Angliya

Angliyaning Norman istilosi. G'alaba Qozonuvchi Vilgelm. Feodal rivojlanishining oxiri. "Qiyomat kitobi". XI-XII asrlarda agrar tizim va dehqonlarning mavqei. Shaharlarning rivojlanishi. Mamlakatning rivojlanishi. Norman istilosining oqibatlari. XII asr oxirida Angliyaning ijtimoiy rivojlanishi. Yagona ijtimoiy rivojlanishning shakllanishi va asosiy yo'nalishlari. XIII asrda Angliya, iqtisodiy rivojlanish. Dehqonlar orasida mulkning paydo bo'lishi. Iqtisodiy inqirozning kuchayishi. Feodal guruhleri. Erkinlik xususiyatlari. Baronlarning hokimiyatini o'rnatilishi. 1263-1267 yillardagi fuqarolar urushi. XIII-XIV asrlarda Angliya parlamenti. Uels, Shotlandiya va Irlandiya. XIV-XV asrlarda Angliya. Shahar va qishloqlarda ijtimoiy ziddiyatlarning kuchayishi. Uot Tayler boshchiligidagi dehqonlar qo'zg'oloni. XV asrda qishloqlarning iqtisodiy rivojlanishi. Dehqonlarning ahvoli. "Yangi" va "eski" saroylarning xizmatchilari. XV asrda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish xususiyatlari. Ingliz millatining shakllanishi.

17 mavzu. XI – XV asrlarda Fransiya

XI-XIII asrlarda Fransiya. Feodal jamiyat guruhlarining shakllanish xususiyatlari. XI-XIII asrlarda agrar tizimdagi o'zgarishlar. XI-XIII asrlarda shaharlar. XI-XIII asrlarda siyosiy parchalanish. Markazlashtirish jarayoni. Qirol hokimiyatini kuchaytirish. Albigenlar. Davlatning paydo bo'lishi.

XIV-XV asrlarda Fransiya. XIV asrlarda feodallar va dehqonlar. Shaharlarning ijtimoiy hayoti. XIV asrda qirol hokimiyatining kuchayishi. Hukmron sinflarning birlashishi. Papa bilan kurash va General Shtatlarning paydo bo'lishi. Yuz yillik urush. 1356-1358 yillarda Parij qo'zg'oloni. Jakeriya. Parij qo'zg'olonining tugashi. XIV asrning ikkinchi yarmidagi xalq harakatlari. Feodal urushlar. Yuz yillik urushning ikkinchi bosqichi. Partizanlar urushi. Islohotlar. Qishloq xo'jaligi, hunarmandchilik va savdo. XV asrning ikkinchi yarmida Fransiyaning siyosiy birlashmasi. Gilyom De Rubruk missiyasi. Fransiya va Temuriylar davlatining diplomatik aloqalari.

18 mavzu. Turkiya (Usmonli imperiyasi) o'rta asrlarda

Usmonli turk davlatining o'rta asr tarixini davriylashtirish. Saljuqiylar davri. Fathlarning boshlanishi. Turklarning muvaffaqiyat sabablari. Davlat, ijtimoiy va harbiy tizimning xususiyatlari. Usmonli davri. XIV-XV asrlarning fathlari. Kichik Osiyo va Bolqon taqdirlari. Konstantinopol va Vizantiya taqdiri. Imperiya ko'lami. Imperiyaning ichki tuzilishi. Timarlar tizimi. Boshqaruv. Agrar munosabatlar.

XVI asr Usmonli imperiyasining iqtisodiy rivojlanishining xususiyatlari. Ijtimoiy-siyosiy hayot. Davlat tizimi. Armiya. XVI asrning birinchi yarmida Usmonli imperiyasining zabt etish siyosati. Usmonli imperiyasining xalqaro

munosabatlari va birinchi mag'lubiyatlari. XVI asrda Rossiya-Turkiya munosabatlari. XVI – XVII asrlarning boshlarida xalq harakati. XVII asrning birinchi yarmida Turkiyaning xalqaro mavqei. XVI – XVII asrlardagi turk madaniyati. Markaziy Osiyo va Turkiya.

19 mavzu. XVI- XVII asrlarda Angliya

Sanoatni rivojlantirish. Agrar to'ntarishning boshlanishi va uning xususiyatlari. Savdoni rivojlantirish. Ijtimoiy tizimdagi o'zgarishlar. Dehqonlar qo'zg'olonlari va ularning tarixiy ahamiyati. Ingliz absolyutizmining xususiyatlari. Tyudor siyosatining asosiy xususiyatlari. Angliya cherkovining islohoti va xususiyatlari. Mustamlaka kengayishi. Angliya-Shotlandiya munosabatlari. Irlandiyaning ingliz mustamlakasi. Ispaniyaga qarshi kurashning kuchayishi. XVI asr oxiri-XVII asr boshlarida ijtimoiy ziddiyatlarning kuchayishi. XVI asrda Angliya madaniyati.

20 mavzu. XVI – XVII asrning birinchi yarmida Fransiya

XVI asrda qishloq xo'jaligi, sanoatni rivojlantirish va savdo. Islohotlar. Fuqarolik urushlari va ijtimoiy-siyosiy kuchlarning joylashuvi. Fuqarolik urushlarining boshlanishi. Fuqarolik urushlarining to'rt davri va ularning xususiyatlari. Katolik va Parij ligalari. Nant farmoni. Genri IV, uning ichki va tashqi siyosati. Richelieu davrida absolyutizmni kuchaytirish. Gugenotlar. Intendantlar va Markaziy apparat. Tashqi siyosat. XVII asrning birinchi yarmidagi xalq qo'zg'olonlari. XVI-XVII asrning birinchi yarmida fransuz milliy madaniyatining shakllanishi va rivojlanishi.

21 mavzu. XV-XVII asrlarda Rus markazlashgan davlati

Moskva atrofidagi rus yerlarini birlashtirishni yakunlash. Markazlashtirilgan rus davlatining shakllanishi va uning xususiyatlari. Feodal munosabatlarning rivojlanishi. Qozon va Astraxan xonliklarini zabt etish. Oprichnina. Rossiya davlatining xalqaro mavqei va tashqi siyosati. Boris Godunov. Qiyinchilik. Soxta Dmitriy I. Vasiliy Shuiskiy. Romanovlar sulolasining qo'shilishi.

22 mavzu. XVI - XVII asrning birinchi yarmida Germaniya

XVI asr boshlarida Germaniyaning iqtisodiy va siyosiy holati va uning xususiyatlari. Jamiyatning ijtimoiy tuzilishi. Ijtimoiy qarama-qarshiliklarning kuchayishi. XV asr oxiri-XVI asr boshlarida dehqonlarning chiqishlari. Islohot oldidan Germaniyadagi katolik cherkovi. Germaniyadagi gumanizm va uning o'ziga xos xususiyatlari. Martin Lyuter. Ritsarlar qo'zg'oloni va uning mag'lubiyati. Islohotning milliy yo'nalishi. Tomas Myuntser. Dehqonlar urushi. Uning asosiy yo'nalishlari va dasturlari. Lyuterning feodallar bilan ittifoqi. Dehqonlarning mag'lubiyati va uning Germaniya uchun oqibatlari. Munster kommunasi. Augsburg diniy dunyosi. Germaniyadagi islohot va dehqonlar urushining tarixiy ahamiyati.

XVI asrning ikkinchi yarmida Germaniyaning iqtisodiy tanazzuli.

dehqonlarning ahvoli. 1595-1597 yillarda Avstriyada dehqonlar harakati. XVI asrning ikkinchi yarmi-XVII asr boshlarida Germaniyadagi siyosiy kurash. XVI-XVII asr boshlarida Germaniyaning madaniy rivojlanishi.

III. Seminar mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Seminar mashg'ulotlarida talabalar Tarix fanida innovasiyalar: texnologiyalar, modellar va metodlar fanidan ma'ruza darslarida olgan nazariy bilimlarini mustahkamlash bilan birga, seminarlar mavzulari bo'yicha tayyorgarlik ko'rish jarayonida qo'shimcha adabiyotlar va tarixiy manbalar bilan tanishish orqali qo'shimcha bilim va xulosalar chiqarish ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat. Natijada, ularning bilim doiralari ilmiy jihatdan asoslangan holda kengayadi.

Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. O'rta asrlar tarixiga kirish. G'arbiy Yevropa va Sharqda feodal munosabatlarning paydo bo'lishi
2. Franklar davlatida feodalizmnining rivojlanishi
3. IV-XI asrlarda Vizantiyada feodal munosabatlarning paydo bo'lishi va shakllanishi
4. Sosoniylar Eronida feodal munosabatlarning paydo bo'lishi va rivojlanishi
5. Arab davlatining paydo bo'lishi va rivojlanishi
6. Arab davlatining paydo bo'lishi va rivojlanishi
7. III-XIII asrlarda Xitoy
8. Hindiston o'rta asrlarda
9. IX – XV asrlarda Germaniya
10. IX – XI asrlarda Qadimgi Rus davlati
11. XI – XV asrning birinchi yarmida Vizantiya
12. Salib yurishlari
13. XIII – XV asrlarda Mo'g'ul imperiyasi
14. XII-XV asrlarda Rusda siyosiy va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish
15. XI – XVII asrlarda Eron
16. XIV – XVII asrlarda Xitoy
17. XI-XV yillarda Angliya
18. XI – XV asrlarda Fransiya
19. Turkiya (Usmonli imperiyasi) o'rta asrlarda
20. XVI- XVII asrlarda Angliya
21. XVI – XVII asrning birinchi yarmida Fransiya
22. XV-XVII asrlarda Rus markazlashgan davlati
23. XVI – XVII asrning birinchi yarmida Germaniya

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'limni baholash – bu talabalarning jamoaviy tartibda va yakka tartibda berilgan amaliy loyihalarni bajarishlari orqali amalga oshiriladi. Bunda har bir talabaga bitta jamoaviy loyiha va ikkita yakka tartibda bajariladigan loyiha beriladi. Talaba berilgan loyihaning maqsad va vazifalarini, mohiyatini

tushungan holda qo'yilgan masalani o'rganib, izlanishlar olib boradi. Olingan natijalarni tahlil qilib, hulosalari bilan taqdimotlar tayyorlab himoya qiladi. Ishchi fan dasturida loyihalarning soni, mavzusi, mazmuni bajarish usullari va topshirish muddatlari to'liq ochib beriladi.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. III- uchlar ittifoqi
2. XI-XV asrlarda shaharlar va xunarmandchilik syehllari.
3. Yozma manbalarga tavsif.
4. XI-XV asrlarda Fransiya dehqonlarining ahvoli.
5. Jakeriya qo'zg'oloni.
6. Yuz yillik urush.
7. Kaboshenlar qo'zg'oloni.
8. Janna d'Ark Fransiya milliy qaxramoni.
9. Fransiya absolyutizmining xususiyati.
10. Angliyada siyosiy kurash.
11. Erkinliklarning buyuk xartiyasi.
12. Dahshatli sud kitobi.
13. Uot Tayler qo'zg'oloni.
14. Yan Gusning diniy, ijtimoiy va siyosiy qarashlari.
15. Tomas Monser ta'minoti.
16. XVI-XVII asrlarda Katolik cherkovi.
17. Martin Lyuter ta'limoti.
18. Erazm Rotterdamskiy
19. Utrext va Arras uniyasi.
20. Qo'shma viloyatlar respublikasi.
21. XVI-XVII asrlarda Gollandiyaning iqtisodiy rivojlanishi.
22. O'rta asrlarda fan va texnika.
23. XVI asrda Angliya madaniyati.
24. G'arbiy Yevropa mamlakatlarida "ma'rifatli absolyutizm" tuzumi va uning amaliy ko'rinishi
 1. Salb yurishlari. Ularning ijtimoiy, siyosiy oqibatlari.
 2. Ilk feodal qadimgi rus davlatining tashkil topishi.
 3. Buyuk geografik kashfiyotlar.
 4. O'rta asrlarda G'arb Yevropada xristian dini.
 5. V-X asrlarda Arab xalifaligi.
 6. Rivojlangan o'rta asr xususiyatlari.
 7. XI-XV asrlarda Fransiyaning iqtisodiy-siyosiy rivojlanishi.
 8. XI-XV asrlarda Angliyada feodallashish jarayoni.
 9. Fransiyaning markazlashishi. Bosh Shtatlarning vujudga kelishi.
 10. Ingliz parlamentining vujudga kelishi.
 11. XIV-XV asrlarda Angliya.
 12. XI-XV asrlarda Germaniyaning iqtisodiy rivojlanishi va tashqi siyosati.
 25. Galliyada urushlar.

	26. Miloddan avvalgi I asrning 40-yillar oxiri va 30-yillardagi fuqarolar urushi. 27. III- uchlar ittifoqi 28. XI-XV asrlarda shaharlar va xunarmandchilik syehlari. 29. Yozma manbalarga tavsif. 30. XI-XV asrlarda Fransiya dehqonlarining ahvoli. 31. Jakeriya qo'zg'oloni. 32. Yuz yillik urush. 33. Kaboshenlar qo'zg'oloni. 34. Janna d'Ark Fransiya milliy qaxramoni. 35. Fransiya absolyutizmining xususiyati. 36. Angliyada siyosiy kurash. 37. Erkinliklarning buyuk xartiyasi. 38. Dahshatli sud kitobi. 39. Uot Tayler qo'zg'oloni. 40. Yan Gusning diniy, ijtimoiy va siyosiy qarashlari. 41. Tomas Monser ta'minoti. 42. XVI-XVII asrlarda Katolik cherkovi. 43. Martin Lyuter ta'limoti. 44. Erazm Rotterdamskiy 45. Utrext va Arras uniyasi. 46. Qo'shma viloyatlar respublikasi. 47. XVI-XVII asrlarda Gollandiyaning iqtisodiy rivojlanishi. 48. O'rta asrlarda fan va texnika. 49. XVI asrda Angliya madaniyati. 50. G'arbiy Yevropa mamlakatlarida "ma'rifatli absolyutizm" tuzumi va uning amaliy ko'rinishi
3.	VII. Ta'lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: - Kelajakdagi kasbiy faoliyatda tarix predmeti, tarixiy bilimlarning o'ziga xosligi va tamoyillari, metodologiyasi va tarixiy manbalari, tarixiy dalillar va ularni talqin qilish, tarixiy tadqiqotlarda umumiy ilmiy usullar, maxsus tarixiy usullar, fanlararo yondashuv, tarixdagi matematik usullar, tarixiy informatika fanlarga oid bilim, tasavvurga ega bo'lishi; (bilim) - o'zining kasbiy faoliyatida mustaqil qarorlar qabul qilishni; bakalavriatning mos yo'nalishi bo'yicha raqobatbardosh umumkasbiy tayyorgarlikka ega bo'lishni; foydalana olishi; (ko'nikma). - Jahon tarixining turli bosqichlarida ro'y bergan muhim voqealar va jarayonlarni o'rganish; tarixiy taraqqiyotga ta'sir ko'rsatgan omillarni tahlil etish; malakalarga ega bo'lishi kerak.
4.	VIII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar);

	• guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va hiyoa qilish uchun loyihalar
5.	IX. Kreditlarini olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar va tushunchalar haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy va oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha variantlar asosida yozma topshiriqlarni bajarishi zarur.
6.	X. Asosiy adabiyotlar: 1. D.Urakov, R. Tursunov, A. Biykuziyev, B. Xaynazarov. "Jahon Tarixi (Qadimgi sharq, Qadimgi Yunoniston va Rim tarixi)", "Innovatsion-Ziyo T-2020. 2. D.Urakov, A. Xolliyev, S.Gabrielyan, R. Tursunov, O. Mahmudov, A. Rozakov, A. Biykuziyev, B. Xaynazarov, R. Djurayev, Kenjayeva. "Jahon Tarixi" (1-tom, 1-jild), "Innovatsion-Ziyo" T.-2020 3. Ravshan Rajabov. "Jahon Tarixi" (II qism) "Qadimgi Yunoniston va Rim tarixini yozma manbalar asosida o'rganish", "Zilol Buloq" T.-2023 4. D.J.Urakov, A.A.Biykuziyev, B.B. Rozakov, R.X.Djurayev, O.A. Rajabov "Jahon Tarixi 1-tom II qism Qadimgi Yunoniston va Rim tarixi". "Metodist Nashriyoti" T.-2023 5. O. M. Норматов, Ф. И. Илмуродова. "История Древнего Мира", "Yangi chirchiq book" Chirchiq-2023 6. М. Лафасов, И. Джураев "Всемирная История " " Turon Iqbol " T-2005 7. Г. А. Хидоятлов "Всемирная История " "Шарк" T-2004 8. Шухрат Эргашев " Жахон Тарихи" (Энг янги лавр 1918- 1945 йиллар. III қисм) "O'zbekiston " T-2018 9. Шухрат Эргашев " Жахон Тарихи" (Энг янги лавр 1945- 2017 йиллар. IV қисм) "O'zbekiston " T-2018 XI. Qo'shimcha adabiyotlar 1. .Mirziyoyev. Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yilga mo'ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma'ruza. T.: "O'zbekiston". 2017. 2. Mirziyoyev.Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. T.: "O'zbekiston". 2017. 3. Mirziyoyev.Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga qo'ramiz. T.: "O'zbekiston". 2017. 4. Mirziyoyev.Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini

- birgalikda barpo etamiz. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisidagi nutq. T.: "O'zbekiston". 2016. Басовская Н.И. Столетняя война 1337-1453 гг. М., 1985.
5. Бессмертный Ю.Л. Феодальная деревня и рынок в Западной Европе XII-XIII вв. М., 1969.
 6. Блок М. Характерные черты французской аграрной истории. М., 1957.
 7. Виргинский В.С. Очерки истории науки и техники XVI-XIX веков. М., 1984.
 8. Григулевич И.Р. Инквизиция. 3-е изд. М., 1985.
 9. Германия в эпохи Реформации и Великой крестьянской войны. М., 1962.
 10. Городская жизнь в Средневековой Европе. М., 1987.
 11. Грацианский И.П. Парижские ремесленные цехи в XIII-XIV столетии. Казан. 1991.
 12. Гутнова Е.В. Возникновение Английского парламента. М., 1980.
 13. Дмитриева О.В. Елизавета I. М., 1998.
 14. Донини Л. У истоков христианства. М., 1979.
 15. Заборов М.А. Крестоносцы на Востоке. М., 1980.
 16. Заборов М.А. Папство и крестовые походы. М., 1960.
 17. История средних веков. Под ред. З.В.Удальцовой. часть 1-2. М. Высшая школа. 1991.
 18. История средних веков. Часть I. М., МГУ. 2000.
 19. История средних веков. Часть II. М., МГУ. 2002.
 20. История стран Азии и Африки в средние века. М., 1988.
 21. Карсавин Л.П. Моношество в средние века. М., 1992.
 22. Колесниченко Н.Ф. «Священная Римская империя»: притязания и действительность. М., 1977. Кудрявцев А.Е. Испания в средние века. Л., 1987.
 23. Котельникова Л.А. Феодализм и город в Италии в XIII-XV вв. М., 1987.
 24. Культура Возрождения и общество. М., 1986.
 25. Лазинский С.Г. История папства. М., 1986.
 26. Левицкий Я.А. Город и феодализм в Англии. М., 1987.
 27. Развитие капиталистической мануфактуры в Англии и Германии XVI-XVII вв. М., 1981.
 28. Райсес В.И. Жанна д'Арк факты, легенды, гипотезы. Л., 1982.
 29. Средневековое городское право XII-XIII вв. Саратов. 1989.
 30. Тридцатилетняя война. Л., 1961.
 31. Урта асрлар тарихи. В.П.Семенов. Т., "Уқитувчи". 1973.
 32. Хачатурян Н.А. Возникновение Генеральных Штатов во Франции. М., 1976.
 33. Чистозванова А.Н. Нидерландская буржуазная революция XVI века. М., 1984.

	Axborot manbalari www.pedagog.uz (Respublika pedagogika talim muassasalari portali) www.cspi.uz (Chirchiq davlat pedagogika universiteti web-sayti) www.edu.uz (O'zbekiston Respublikasi ta'lim portali) www.unilibrary.uz (Yagona elektron kutubxona axborot tizimi) www.natlib.uz (A.Navoiy nomidagi O'z.MK) www.ziyonet.uz - Ziyonet axborot-ta'lim resurslari portali
7.	Chirchiq davlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2024 yil “<u>29</u>” <u>avgust</u> dagi qarori bilan tasdiqlangan
8.	Fan/modul uchun ma'sul: O.A. Maxmudov – ChDPU, “Tarix” kafedrasi dotsenti, tarix fanlari nomzodi. A.N. Gorin - CHDPU, “O'zbekiston tarixi” kafedrasi dosenti v.b., tarix fanlari nomzodi
9.	Taqrizchilar: A.A. Biykuziev– O'zMU, “Jahon tarixi” kafedrasi dosenti, (PhD), K.A. Kraxmal CHDPU, “O'zbekiston tarixi” kafedrasi dosenti v.b., tarix fanlari nomzodi